

Vergroten beslissingsruimte gemeenten bij terugvordering bijstand

Initiatiefwet Participatiewet

Reactie van:

-de Specialisatievereniging Sociaal Zekerheidsrecht-advocaten

1

Voorstellen

De SSZ doet de volgende voorstellen:

- herzien en terugvordering wordt een bevoegdheid;
- gemeenten moeten in geval van schending van de inlichtingenplicht bewijzen dat de burger wist dat hij/zij te veel bijstand kreeg;
- als de burger niet wist dat hij/zij te veel kreeg moet de gemeente nagaan of er reden is de terugvordering te laten vallen of in de tijd te beperken. Ook moet dan onderzocht worden of er reden is de vordering te beperken tot een netto vordering (dus niet te verhogen met een brutering met maximaal 58 %);
- gemeenten zetten het verlagen van de maandelijkse aflossing of het instrument van kwijtschelding in als instrument om participatie in de samenleving en deelname aan de arbeidsmarkt te bevorderen;
- bestuurlijke boetes worden beperkt tot situaties van subjectief opzet en grove schuld
- toelating tot de WSNP of de gemeentelijke schuldhulpverlening moet mogelijk zijn (ook) als sprake is van (veronderstelde) schending van de inlichtingenplicht.

Inleiding

De marges voor uitkeringsgerechtigden op minimumniveau zijn zo klein dat iedere (nieuwe) schuld leidt tot bijna onoverkomelijke problemen. De vaste lasten (huur, gas, licht, water zorgpremie e.d.) nemen een zo groot deel van het besteedbaar inkomen weg dat er bijna geen ruimte is om te reserveren. Een nieuwe schuld heeft tot gevolg dat het schoolreisje van de kinderen niet meer betaald kan worden of dat de koelkast niet meer kan worden vervangen.

Wie schulden heeft, geeft zich over aan korte termijn denken. Als er een schuldeiser aan de deur komt, wordt die met een klein bedrag tevreden gesteld. Vervolgens kunnen de andere schuldeisers niet meer worden voldaan. Die leggen dan beslag op de toeslagen, de uitkering, de bankrekening e.d.. Al heel snel raakt de uitkeringsgerechtigde het overzicht (bijna blijvend) kwijt. Gevolg is onverschilligheid en zich terugtrekken uit allerlei maatschappelijke verbanden. Schulden maken dom. De uitkeringsgerechtigde kan niet meer goed nadenken en heeft geen overzicht meer.

Arbeidstoeleiding is haast niet meer mogelijk. Uitkeringsgerechtigden verliezen hun gevoel voor autonomie. Het kan ze allemaal niets meer schelen. Wie iets meer gaat verdienen dan het minimum, wordt meteen met diverse beslagleggers geconfronteerd. Gevolg is dat de verwervingskosten voor arbeid (reiskosten e.d.) niet meer betaald kunnen worden. De uitkeringsgerechtigde stopt maar met het werk en zit aldus bijna blijvend gevangen in de uitkering.

Wat is de oplossing?

Hieronder zal worden toegelicht dat veel te veel onder de noemer van fraude is geplaatst. Daar moet veel meer nuance in worden aangebracht. De welbewuste en opzettelijke fraudeur moet worden onderscheiden van degene die door ongelukkige omstandigheden met een terugvordering wordt geconfronteerd en in de schulden geraakt.

Cruciaal is dat gemeenten altijd perspectief blijven bieden. Er moet ruimte blijven om uit de schulden te geraken.

2

Het uitkeringsstelsel: een onbegrijpelijke doolhof

De regelgeving is onvoorstelbaar complex geworden en vele malen ingewikkelder dan 10, 20 of 30 jaar geleden. De overheid propageerde bij voortduring dat het uitkeringsstelsel eenvoudiger zou worden. Het tegendeel was het geval. Het stelsel werd elke keer alleen maar ingewikkelder.

Al lang geleden heeft de Nationale Ombudsman aangegeven dat het inkomen van iemand op bijstandsniveau met regelmaat uit 10 tot 15 taartdelen/inkomensparten bestaat. Als bij de ene regeling iets verandert, wijzigen alle andere inkomenscomponenten ook. Dat gebeurt niet bij alle regelingen op dezelfde manier. De ene regeling verdisconteert inkomsten bruto, de andere netto. De ene regeling heeft een vrijlating, de andere regeling niet. Die vrijlating leidt tot een hoger inkomen en als gevolg daarvan tot (soms volledige) terugvordering van inkomensafhankelijke bijdragen als zorg- en huurtoeslag. De vrijlating wordt aldus een dode mus. Bij de ene regeling is het maandinkomen bepalend, bij de andere regeling het inkomen over een volledig jaar, soms van het vorige jaar, soms van twee jaar terug. De ene keer gaat het om het inkomen over een deel van het lopende jaar, dan weer om het inkomen over het hele lopende jaar. Sommige wetten gaan uit van een heel jaar als beoordelingsjaar. Andere nemen tot uitgangspunt de vraag in welke situatie iemand meer dan de helft van het jaar verkeerde. Weer andere regelingen veronderstellen dat een wijziging

per de eerste van de volgende maand wordt doorgevoerd. Soms tellen aftrekposten of verwervingskosten mee; bij andere regelingen juist weer niet. De computer kan het allemaal bevatten. Die gaat maar over 1 regeling. De uitkeringsgerechtigde wordt er tureluurs van.

Een groot probleem is dat de overheid soms jarenlang voorschotten betaalt en dan geen actie meer onderneemt. Tijdig en correct opgegeven of bekende inkomsten of wijzigingen in de woon- en/of leefsituatie worden niet gekort of anderszins verwerkt. De overheid stopt gegevens in de computer, kijkt 1 of 2 jaar niet naar de opgegeven inkomsten om, controleert niet en betaalt grote bedragen uit. Jaren later komt de overheid met immense terugvorderingen, verrekeningen en beslagen. Tijdige toetsing ontbreekt. Met een beetje pech krijgt de burger die niet alle papieren meer heeft, ook nog het verwijt dat hij fraude heeft gepleegd. Zo kon het toeslagendrama tot stand komen.

In de Participatiewet is een heilig principe: als er een bijzondere wet is, treedt de Participatiewet terug. Zogenaamd is de Participatiewet het vangnet dat er voor zorgt dat iedereen het minimum krijgt. Feitelijk is dat niet zo. Regelingen zijn niet op elkaar afgestemd en daardoor ontstaan er vaak enorme hiaten in het inkomen (van soms honderden euro's per maand).

Veel bijstandsgerechtigden hebben totaal geen overzicht over hun inkomenssituatie en hun verplichtingen. Door de ingewikkelde regelgeving stimuleert de overheid burgers tot het volgende gedrag: "blijf zitten en verroer je niet". Neem geen initiatief. Iedere verandering heeft grote, onvoorzienbare inkomensgevolgen die regelmatig pas 1 of meerdere jaren later blijken. Gaan werken is een ramp, zeker in flexwerk of via een uitzendbureau. Als inkomen wisselt gaat het ineens overall mis. Een kind of ouder die komt inwonen heeft grote gevolgen. Hetzelfde geldt als een kind 21 jaar wordt of uit huis gaat. Soms wordt uitgegaan van het feitelijk inkomen van de meerderjarige. In andere gevallen (de kostendelersnorm) wordt dit inkomen verondersteld en wordt een fictief inkomen aangenomen. Een relatiebreuk zet de hele inkomenspositie op de helling. Heffingskortingen en toeslagen maken een chaos van dit systeem. De burger weet niet meer wat hij/zij bij wie moet melden. En als hij/zij het meldt reageert de overheid niet, is niet bereikbaar of geeft verkeerde informatie in gesprekken, die dan weer niet goed worden geregistreerd.

Het overgangsrecht in vele sociale zekerheidswetten (vaak gestapeld) maakt van veel wetten een onbegrijpelijke chaos. Ook uitvoeringsinstanties worden daar soms niet meer wijs uit.

De doelgroep is uitermate kwetsbaar

De kwetsbare doelgroep van de Participatiewet

Het ontwikkelingsniveau van de bijstandsgerechtigden is steeds meer gedaald. (Feitelijk) analfabetisme, de instroom van migranten die niet vertrouwd zijn met de Nederlandse taal en regelgeving, zwakbegaafdheid (een vaak onderschat probleem), het ontbreken van sociale vaardigheden en van regelvaardigheid: dit alles is bij de doelgroep van de Participatiewet meer regel dan uitzondering. Met een mooi woord heet dit tegenwoordig 'meervoudige problematiek'. Wie de computer niet meer kan bedienen telt in Nederland-Regelland niet meer mee. De doelgroep van de Participatiewet bestaat voor een belangrijk deel uit mensen met zeer beperkte sociale vaardigheden, met een verstandelijke beperking, overspoeld door hun eigen ellende, stress, schulden en sores,

kampend met psychische stoornissen, depressie, burn out of persoonlijkheidsstoornissen. De mondelinge en schriftelijke taal- en uitdrukkingsvaardigheden zijn vaak minimaal. Zij hebben vaak geen netwerk waar zij adequaat hulp kunnen vragen. Veel uitkeringsgerechtigden worden overschat. Zij houden vanwege schaamte de schone schijn op.

Ondertussen houdt deze uitkeringsgerechtigde het voor gezien. Hij/zij heeft toch geen invloed op wat hem/haar overkomt. De kansrijke personen zijn al lang uit de Participatiewet gefilterd. Die zijn aan het werk. De regelgeving is gemaakt door hoogopgeleiden (werkzaam bij de wetgevende instanties) en voor hoogopgeleiden (werkzaam bij de uitvoeringsinstanties). Dat is een andere kaste die voor de uitkeringsgerechtigde oneindig ver weg is. Maar die hoogopgeleiden zitten niet in de bijstand en snappen soms ook zelf de regels niet. Het is niet vreemd dat veel uitkeringsgerechtigden het spoor volledig bijster zijn. Zij raken lamgeslagen en zijn niet meer tot logisch denken in staat. Zij kunnen de computer niet hanteren en geen formulieren invullen. Wie één probleem niet kan oplossen, komt al snel in een onoplosbare schuldsituatie. Een huurschuld van twee maanden leidt er vaak toe dat andere schulden niet worden betaald. De incassokosten vormen een steeds groter deel van de schulden. Beslagen die door elkaar lopen, vergroten de chaos. Als er dan op een detail iets mis gaat, stort het hele bouwwerk in. Als de gemeente 1 of 2 maanden een korting toepast op de bijstandsuitkering is dat al een langdurig groot drama.

De Rijksoverheid heeft in de chaos van de toeslagenaffaire zelfs na drie jaar geen begin van een oplossing tot stand kunnen brengen. De overheid kan niet eens duidelijk maken waar het probleem zit, hoe groot het is en wat de categorieën zijn waar het mis ging. Waarom verwacht de overheid dan dat de burger de wet wel begrijpt en adequaat handelt? Automatisch gevolg van onoplosbare schulden is dat deze burgers niet meer adequaat participeren in de samenleving, hun kinderen niet meer begeleiden en het gevoel van wanhoop en uitzichtloos overbrengen op hun kinderen. Dit alles is van een niet te onderschatten betekenis. De kans is groot dat de patronen van de ouders zich voortzetten in de kinderen. Criminaliteit en onverschilligheid lijkt dan een erfelijk overdraagbaar verschijnsel te worden.

Grote bezuinigingen op de (rechts)hulpverleners

Hulpverleners om de bijstandsgerechtigden te begeleiden, te stimuleren en zaken te verduidelijken zijn wegbezuinigd. Dat is zowel op Rijksniveau als op gemeentelijk niveau gebeurd. Maatschappelijk werk, sociaal raadsliden, het juridisch loket en sociale advocaten zijn uitgedund. Aanspreekpunten bij de gemeenten zijn er vaak niet meer. De uitkeringsgerechtigden moeten via een webportal of een digitaal formulier hun gegevens aanleveren. En dit terwijl zij vaak niet in staat zijn een behoorlijke mail op te stellen of zelfs geen (werkende) computer hebben. In de politiek is zelfredzaamheid een mode- en toverwoord geworden. De autonome mondige burger is uitgangspunt van de wetgeving. Maar alleen de alerte adequate burger (de zogenaamde triple A-burger) is een burger die met de overheid kan omgaan. Dat is echter een kleine minderheid. De meeste burgers laten het over zich heen komen en roepen zelfs geen rechtsbijstand meer in. Dat heeft de Toeslagenaffaire duidelijk aangetoond.

Schending inlichtingenplicht

In dit kader rijst de vraag: wanneer wordt de inlichtingenplicht geschonden, als de doelgroep de rechten en plichten allang niet meer begrijpt en de regels ook nog eens per gemeente verschillen? De regels zijn vastgelegd door het Rijk, door gemeenten, in beleidsregels, in intern beleid, in rechtspraak. Voor een uitkeringsgerechtigde zijn ze bijna niet (in hun samenhang) te vinden. Als de uitkeringsgerechtigde de regelgeving al kan vinden, begrijpt hij/zij er niets van.

Zijn de rechten en plichten duidelijk?

Eerste vereiste is natuurlijk dat de overheid glashelder is over rechten en plichten. Het tegendeel is het geval. Geen gemeenteambtenaar kan duidelijk uitleggen wanneer sprake is van samenwoning. Hoe wordt vastgesteld waar iemand hoofdverblijf heeft? Hoe kan dan in twijfelgevallen gesproken worden van schending van de inlichtingenplicht?

Het is niet voldoende dat de gemeente volstaat met een verwijzing naar rechtspraak of wetsartikelen en naar het adagium dat de burger geacht wordt de wet te kennen. De regelgeving op het gebied van de sociale verzekeringen en voorzieningen beslaat een groot deel van de totale regelgeving in Nederland. Regels zijn veelvuldig ge(sub)delegeerd en daardoor feitelijk onvindbaar. Begrippen verschillen per wet (samenwonen, hoofdverblijf en dergelijke) en zijn niet goed omschreven.

De gemeenten zien stortingen op de eigen rekening vrijwel altijd als inkomen. Opvallend is dat dit niet wordt gecommuniceerd naar de uitkeringsgerechtigde. Die wordt overvallen door een hercontrole, die vaak jaren later plaats vindt. Dan wordt hem/haar verweten dat geen goede boekhouding kan worden overgelegd. De burger wist echter niet dat hij/zij die moest bijhouden. Burgers begrijpen niet dat een voedselpakket van de Voedselbank niet als inkomen in de Participatiewet geldt, maar een paar komkommers die een moeder aan haar dochter meegeeft, wel als inkomen moeten worden gekort. De ouder die de ontruiming van dochter en kleindochter tegenhoudt door de dochter geld te verschaffen om de deurwaarderskosten te betalen, begrijpt niet dat die ouder zo inkomen geeft dat op de uitkering wordt gekort. Het schuldsaneringskrediet wordt niet als inkomen gezien, de lening van de ouders aan hun bijstandsgerechtigde dochter wel. En dit terwijl de gemeente verzuimt goed uit te leggen wanneer een lening een lening is en wanneer die als te korten inkomen geldt.

Onderscheid tussen subjectieve welbewuste fraude en onachtzaamheid

Veel berust niet op een welbewuste opzet tot frauderen. Het is van cruciaal belang dat bij het terugvorderen onderscheid wordt gemaakt tussen welbewuste fraude/grove nalatigheid enerzijds en anderzijds onachtzaamheid, het gewoon niet goed begrijpen. Nederland heeft als samenleving een samenstel van regels in het leven geroepen dat volstrekt onbegrijpelijk is geworden. Parlementariërs begrijpen het niet. Ook voor hen geldt dat zij geacht worden de wet te kennen. Maar zelfs zij kennen de wet niet en begrijpen hem niet. De enige die met de wetten kan werken is de computer. De wetten lijken voor de computer te zijn gemaakt. Als de wet programmeerbaar is, is het goed. Maar de computer heeft het gemakkelijk: die gaat maar over één wettelijke regeling. De burger, in elk geval de bijstandsgerechtigde, begrijpt van het samenstel van regels al lang niets meer. In de toeslagenaffaire bleek dat de overheid zelf het zicht op alle computersystemen kwijt was. Zelfs na drie jaar is de Rijksoverheid niet in staat de toeslagenaffaire op te lossen.

Subjectieve wetenschap

Voorstel: de gemeentelijke overheid moet bij zaken rond schending van de inlichtingenplicht altijd in concreto dus op het individuele niveau van de uitkeringsgerechtigde bewijzen dat deze wist dat hij/zij fout handelde en hoe fout hij/zij handelde. De wetenschap van de individuele persoon is bepalend. Het gaat er in artikel 17 Pw om dat de uitkeringsgerechtigde moest weten dat hij te veel kreeg. Maar dat vereist dat de burger goed geïnformeerd is en dat hij/zij ook in concreto begrijpt wat te doen. Het vereist ook dat de overheid benaderbaar is en adequate informatie geeft. Hier schort veel aan.

Het gebeurt met regelmaat dat de overheid niets doet met de informatie die de overheid van de burger heeft ontvangen en dan jaren later de volledige financiële last bij de burger legt. De ene afdeling van het Uvw kent de informatie van de andere afdeling niet en wil die ook niet kennen. In Suwinet zit een schat aan gegevens maar de privacywetgeving verbiedt het bijstandsconsulenten die zonder machtiging te raadplegen. Maatwerk bij een terugvordering is dan nodig en beperking van de vordering (in de tijd).

Boetes

Boetes moeten beperkt blijven tot situaties van subjectief opzet en grove schuld. Het gaat dan om situaties waarin willens en wetens fraude wordt gepleegd. Het bestuursorgaan moet dit aantonen.

In andere gevallen volstaat terugvordering van de feitelijk te veel ontvangen uitkering.

Bedacht moet worden dat de brutering van de netto ontvangen bijstand er toe leidt dat de terugvordering altijd veel hoger is dan het netto ontvangen bedrag. De brutering vermeerderd het netto bedrag met een verhoging die oploopt tot 58 %. De bijstandsgerechtigde betaalt dus tot 158 % terug. Deze terugvordering ook nog eens verhogen met een boete is dan onnodig kwellend.

6

Maatwerk

Tweedeling en uitzichtloze schuldsituatie voorkomen: maatwerk

De initiatiefwet biedt een uitstekende opzet om recht te doen aan maatwerk en aan de nuances die in het sociaal zekerheidsrecht noodzakelijk zijn. De regelgeving is zeer complex. Een foutje is snel gemaakt. Schulden aan overheden hebben een niet te onderschatten impact op het bevorderen van de tweedeling in de samenleving. Overheden zijn veelal bevoorrecht schuldeiser.

In toenemende mate ontstaat een groep die zich terugtrekt uit de samenleving, soms door "streetwise" gedrag te vertonen. Deze groep voelt zich niet meer betrokken bij wat er in de samenleving gebeurt en kan/wil daar geen constructieve bijdrage meer aan leveren. De gemeentelijke overheden hebben voor en na 2015 een groot aantal taken gekregen om te bevorderen dat de tweedeling wordt tegengegaan en in elk geval niet verergert. Absolute voorwaarde is dat geen onoplosbare schuldsituaties ontstaan.

Individualisering

Individualisering is in de Participatiewet een sleutelbegrip. Zie onder andere artikel 18 Pw. Dit geeft de gemeente de plicht na te gaan of een uitkeringsgerechtigde op individueel niveau er

daadwerkelijk beter van is geworden. Als dat niet zo is, is er veelal geen grondslag voor een (volledige) terugvordering.

Was er voordeel?

Te vaak besteedt de gemeente geen aandacht aan de vraag of de bijstandsgerechtigde wel voordeel heeft genoten. Zelfs als de uitkeringsgerechtigde geen voordeel heeft gehad kan het zijn dat de hele uitkering wordt teruggevorderd. De SSZ pleit er voor bij terugvorderingen veel meer aandacht te schenken aan de vraag of de bijstandsgerechtigde er beter van is geworden.

Een schatting

Als een uitkeringsgerechtigde voordeel heeft genoten en dit niet heeft opgegeven is het van wezenlijk belang dat de gemeente een zo nauwkeurig mogelijke schatting moet maken van het genoten voordeel. Te snel wordt soms door gemeenten gezegd dat het recht op bijstand niet is vast te stellen (met als gevolg een algehele terugvordering over een lange periode). Van belang is dat dit in de wet of in de parlementaire behandeling wordt vastgelegd.

Evenredigheidsbeginsel

De gemeente besteedt te weinig aandacht aan het evenredigheidsbeginsel. Is de boete c.q. de volledige terugvordering evenredig aan dat wat er is gebeurd?

Onoplosbare schulden: blijvend in de tang

7

Schulden hebben dramatische gevolgen

Problematische schulden houden uitkeringsgerechtigden voor vele jaren gevangen in een uitkering. Alles wat iemand verdient leidt meteen tot nieuwe beslagen. Dat betekent meestal dat de normale uitgaven niet meer gedaan kunnen worden. Kinderen worden de dupe, omdat de schoolboeken niet betaald worden en zij niet eens normaal eten mee naar school krijgen. Problematische schulden leiden tot een enorme psychische belasting voor ouders en kinderen. Leerprestaties dalen sterk. Ouders trekken zich terug en durven geen initiatief meer te nemen. Schulden leiden tot een zeer substantiële daling van het IQ en het vermogen zelf oplossingen te bedenken.

Schuldsanering wordt onmogelijk

Door de geldende regelgeving in combinatie met het gemeentelijk beleid leiden boetes en zogenaamde fraudevorderingen er toe dat toelating tot de WSNP en de gemeentelijke schuldhulpverlening veelal niet mogelijk is. Dat is zeer ongewenst. Een (voorwaardelijke) toelating moet mogelijk zijn.

Samenhang van taken van de gemeente

Gemeenten hebben onder andere de volgende taken:

- de Jeugdwet, dus zorgen dat kinderen zonder al te veel zorgen kunnen opgroeien en dat stoornissen worden behandeld
- de wet gemeentelijke schuldhulpverlening, die moet voorkomen dat een onoplosbare

problematische schuldsituatie ontstaat

-de Wmo, die de zelfredzaamheid van de burger wil vergroten. Gemeenten moeten dakloosheid en zwerfjongeren/zwerfgedrag voorkomen. In geval van psychische beperkingen of gedragsbeperkingen moet de gemeente zorgen dat er adequate begeleiding is.

-de gemeente moet er voor zorgen dat er een inkomen op minimumniveau is als er geen andere voorzieningen zijn.

De gemeenten hebben een groot aantal taken gekregen met de bedoeling daar een samenhangend geheel van te maken. Dat is op zich al een enorme uitdaging. Maar als de wetgever maatwerk verbiedt (plicht tot algehele terugvordering) is dit samenhangend beleid onmogelijk. Als de burger onbedoeld een foutje maakt kan dit jaren lang

zijn/haar financiële huishouding volledig uit balans brengen. Gevolg is dat een ouder met kinderen uit de huurwoning ontruimd wordt. Deurwaarders staan bij voortduring te azen of zij ergens beslag op kunnen leggen. De beslagvrije voet is voor personen met inkomen uit arbeid zo ingewikkeld gemaakt dat de uitkeringsgerechtigde per definitie niet meer in staat de berekening te maken.

Een groot deel van de schulden van bijstandsgerechtigden zijn schulden aan de lokale en landelijke overheid. Die zijn vaak het meest problematisch omdat de overheden meer incassomiddelen hebben dan andere schuldeisers. De overheid heeft dus de mogelijkheden uitkeringsgerechtigden blijvend of voor lange tijd te gronde te richten. Iedereen lijkt verbaasd over de vele slachtoffers die de toeslagenaffaire heeft gemaakt. Maar dit gebeurt bij gemeentelijke overheden op een vergelijkbare manier als terugvorderen plicht is.

8

Biedt perspectief !

Als de overheid burgers geen perspectief biedt zullen zij zich van de overheid en de samenleving afkeren. Zij zijn niet meer toegankelijk voor begeleiding door bijstandsconsulenten. Kinderen worden de dupe. Er zijn veel (eenouder)gezinnen waar juist de kinderen rechtstreeks de gevolgen voelen van een problematische schuldsituatie.

Doelgerichte aanpak: lagere betalingsregeling, kwijtschelding

Gemeenten moeten in staat zijn tot een doelgerichte aanpak. Het creëren van onoplosbare, problematische schulden mag geen doel op zich zijn en ook geen onvermijdelijke noodzaak doordat terugvorderen altijd plicht is. Als iemand laat zien blijvend een baan te willen of langdurig te willen participeren moet dit gevolgen kunnen hebben voor de schulden. Het uitzicht op het verlagen van het maandelijkse aflossingsbedrag of het kwijtschelden van een schuld onder voorwaarden is een belangrijk instrument zijn om mensen te laten participeren en hen de regie over hun eigen bestaan terug te geven.

Casussen

Hierna volgt een aantal voorbeelden waaruit blijkt hoe belangrijk het is dat (herziening en) terugvordering een bevoegdheid is en dat gemeenten (veel meer) maatwerk gaan leveren.

Herziening en terugvordering plicht. Complicaties.

Vermogenoverschrijding

Er is 10 jaar lang een overschrijding van het vrij te laten vermogen geweest van € 1.000,--. Moet dit dan leiden tot een terugvordering van € 150.000,--?

Normaanpassing

Een alleenstaande (70 % echtparennorm) en een alleenstaande ouder (70 % echtparennorm) blijken volgens de gemeente achteraf gezien toch al 5 jaar samen te wonen. Wat vordert de gemeente dan dan terug: 140 % of 40 % (het verschil tussen de 140 % en de norm voor een echtpaar (100 %).

Maatwerk:

Vrouw in buitenland

Man trouwt vrouw in Guinee tijdens een vakantie. Man gaat terug naar Nederland. Vrouw blijft in Guinee en mag nog niet naar Nederland. Voortaan krijgt de man geen 70 % (norm alleenstaande) maar 50 % (halve gezinsnorm).

Vergoeding voor benzine

Moeder ligt in het ziekenhuis. Dochter moet een lange afstand reizen om moeder te bezoeken. Moeder stort op rekening dochter in de bijstand een bedrag voor de benzine en de boodschappen. Alles wordt gekort.

Mantelzorg

Bijstandsgerechtigde vangt haar beginnende dementerende zuster op. Zij beiden gelden ineens als samenwonend omdat de zuster niet meer zelf kan koken/boodschappen kan doen.

Kostendelersnorm

Psychiatrisch en verslaafd kind zonder inkomsten woont in bij moeder. Kind terroriseert de moeder en betaalt niets voor het huishouden. De gemeente verlaagt de norm van moeder met 20 % omdat zij kostendeler is geworden.

Verslaafde dochter met kind

Verslaafde dochter met kind dreigt uit de huurwoning te worden ontruimd. De ouders betalen haar voor de huurachterstand en de kosten van de deurwaarder. De gemeente ziet dit als inkomen.

Begrafenis in Suriname

Opa overlijdt. Zoon geeft aan dochter een bedrag voor de kosten van het vliegticket naar Suriname om de begrafenis daar te begeleiden en te regelen. Volgens de gemeente zijn deze stortingen inkomen.